

บทความวิจัย

สมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม

ธิดาพร ผลจันทร์* และยุพิน อังสุโรจน์**

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารบรมราชชนนีศรีศดพรชน 12 พระราม 1 เขตปทุมวัน กทม. 10330

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

แบบแผนงานวิจัย: การวิจัยแบบบรรยาย

วิธีดำเนินการวิจัย: กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกคนที่มีประสบการณ์เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 182 คน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 40 แห่ง โดยศึกษาในประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .97 วิเคราะห์ตัวประกอบด้วยวิธีสกัดตัวประกอบหลัก และหมุนแกนตัวประกอบแบบอโรโธโกนอลด้วยวิธีแวนเดอร์เวอเพอร์

ผลการวิจัย: ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม มีทั้งหมด 10 ด้าน ประกอบด้วย 66 สมรรถนะ ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะพยาบาลทหาร 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการควบคุมตนเองและเข้าใจผู้อื่น 6) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 7) ด้านการบริหารงานคุณภาพ 8) ด้านการแก้ปัญหา 9) ด้านการวิจัย และ 10) ด้านการประสานงาน โดยมีค่าความแปรปรวนรวมกัน ร้อยละ 62.04

คำสำคัญ: สมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย/โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

บทนำ

หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นบุคลากรในทีมงานด้านการแพทย์ และเป็นตำแหน่งงานหนึ่งที่มีความสำคัญในโรงพยาบาล รับผิดชอบการบริหารจัดการในหอผู้ป่วย และถ่ายทอดนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงไปยังบุคลากรพยาบาลระดับปฏิบัติงาน ในยุคปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจมีการใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน (Knowledge-based economy) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยพัฒนาให้มีความรู้และสมรรถนะ (Competency) เพิ่มขึ้น และต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายขององค์กรนั้นๆ โรงพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการนำและการบริหารจัดการที่นำไปสู่การบริการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้ (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2552; Graveley & Goddard, 1989)

โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในปัจจุบันล้วนมีนโยบายมุ่งสู่การรับรองคุณภาพ (Hospital accreditation) มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและการบริการ บุคลากรในโรงพยาบาลทุกระดับจึงควรมีสมรรถนะที่เหมาะสม โดยเฉพาะพยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุด โดยมีหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นและเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลระดับปฏิบัติงาน เป็นผู้ดูแลการปฏิบัติงาน เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ประจำการในสังกัดกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นหน่วยขึ้นตรงกับกรมแพทย์ทหารบก กรมแพทย์ทหารเรือ และกรมแพทย์ทหารอากาศ ตามลำดับ มีการจัดส่วนราชการตามสายงานการบังคับบัญชาของแต่ละหน่วย ดังนั้น พยาบาลประจำการสังกัดกระทรวงกลาโหมจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 2 บทบาท คือ บทบาททหาร ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญของความเป็นทหาร คือ ต้องมี

ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต้องปฏิบัติตามระเบียบธรรมเนียมทหาร โดยจะมีทั้งกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ทหารทุกคนจะต้องรับรู้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งกฎระเบียบข้อบังคับของทหารจะแตกต่างจากพลเรือนทั่วไป (กองวิทยาการ กรมแพทย์ทหารบก, 2546) เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นพยาบาลวิชาชีพและนายทหารสัญญาบัตร ต้องเป็นผู้ดำรงตนให้อยู่ในระเบียบวินัยทหารเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ Yong and Dulewicz (2005) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของแต่ละบุคคล พบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคม ทำให้แต่ละคนมีค่านิยมทัศนคติ และบุคลิกภาพแตกต่างกันไป ส่งผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสมรรถนะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสมรรถนะของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือเป็นการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะทางคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ แต่หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม มีคุณลักษณะที่แตกต่าง คือ ต้องมีคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพและทหาร แม้ว่าจะมีการศึกษาภาวะผู้นำของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมมาบ้างแต่ยังมีน้อยและไม่ครอบคลุมสมรรถนะทุกด้านที่เกิดจากบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้มีความเชื่อมั่นว่าผู้มาใช้บริการจะได้รับคุณภาพการบริการพยาบาลที่ปลอดภัย จากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถบนพื้นฐานของความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณา

คัดเลือกพยาบาลระดับปฏิบัติงานเข้าสู่ตำแหน่ง หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่นอกเหนือจากการพิจารณาความอาวุโสทางชั้นยศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการพยาบาล ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research)

ประชากร คือ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง 1 ปีขึ้นไป จำนวน 182 คน จาก 40 โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เนื่องจากประชากรมีจำนวนน้อย จึงทำการศึกษาในกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 182 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสม (Tabachnick and Fidell, 1983)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเดิมข้อความลงในช่องว่าง มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาล จำนวน 7 คน แล้วนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating

scale) 5 ระดับ คือ มีความสำคัญต่อสมรรถนะ หัวหน้าหอผู้ป่วยมากที่สุด (ให้ 5 คะแนน) ถึง มีความสำคัญต่อสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วยน้อยที่สุด (ให้ 1 คะแนน) ได้ข้อคำถามรวมจำนวน 74 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับหัวหน้าพยาบาลที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ .97 โดยคงข้อคำถามตามเดิม จำนวน 74 ข้อ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังผ่านการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ ในสถานที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการแจ้งขอเก็บข้อมูล ด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่อยู่ต่างจังหวัด โดยแนบหนังสือขอเก็บข้อมูลวิจัยผ่านทางผู้อำนวยการและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับคืนด้วยตนเอง การรายงานผลการวิจัยนำเสนอเป็นภาพรวม แบบสอบถาม ทั้ง 214 ฉบับ ได้รับคืนและข้อมูลมีความสมบูรณ์ จำนวน 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.05 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ตัวแปรรายการสมรรถนะที่มีความสำคัญต่อหัวหน้าหอผู้ป่วยวิเคราะห์โดยการ

แจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้วิธีการสกัดตัวประกอบ (Factor extraction) ด้วยการวิเคราะห์หาตัวประกอบหลัก (Principle component analysis) หมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธโกนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ผู้วิจัยพิจารณาตัวประกอบตามเกณฑ์ที่มีค่าไอเกน (Eigen) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายตัวประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป พิจารณาค่าน้ำหนักตัวแปร (Factor loading) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป (Lindeman et al., 1980) นำผลการวิเคราะห์ตัวประกอบไปแปลผล และกำหนดชื่อตัวประกอบใหม่ให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ได้

ผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีช่วงอายุ 46-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา คือ โสด คิดเป็นร้อยละ 31 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 77.5 ระดับปริญญาโท พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ในช่วงเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมา คือ ช่วงเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 และปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยรวม กล่าวคือ หน่วยงานที่รวมทุกประเภทผู้ป่วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมา คือ หอผู้ป่วยอายุรกรรม และศัลยกรรม คิดเป็นร้อยละ 21.4

การวิเคราะห์ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสมของความแปรปรวนในแต่ละตัวประกอบ พบว่า มีตัวประกอบทั้งหมด 14 ตัวประกอบ ตัวประกอบที่ 1-14 มีค่าความแปรปรวนรวมหรือค่าไอเกน (Eigen value) อยู่ระหว่าง 1.19-

7.15 ซึ่งมากกว่า 1 โดยตัวประกอบที่ 1-10 มีจำนวนสมรรถนะที่อธิบายตัวประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ส่วนตัวประกอบที่ 11-14 สามารถอธิบายตัวประกอบเพียง 2 ตัวแปร จึงไม่นำมาเป็นตัวประกอบแม้จะมีค่าไอเกนมากกว่า 1 ก็ตาม ดังนั้น หลังจากการสกัดตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบหลัก และหมุนแกนแบบออร์โธโกนอลด้วยวิธีแวนริแมกซ์ สมรรถนะทั้งหมดมีตัวประกอบรวม 10 ตัวประกอบ รวม 66 สมรรถนะ มีร้อยละสะสมของความแปรปรวน เท่ากับ 62.04 ผู้วิจัยกำหนดชื่อตัวประกอบตามคุณลักษณะของสมรรถนะที่มารวมกลุ่มกันภายใต้ตัวประกอบนั้นๆ โดยเรียงลำดับตามค่าร้อยละของความแปรปรวนที่สามารถอธิบายการผันแปรของรายการสมรรถนะได้จากมากไปหาน้อย ดังแสดงในตาราง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม พบว่า สมรรถนะที่สำคัญของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย 10 ตัวประกอบ คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะการเป็นพยาบาลทหาร ด้านการจัดการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการควบคุมตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการบริหารงานคุณภาพ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการวิจัย และด้านการประสานงาน

ตัวประกอบสมรรถนะที่สำคัญที่สามารถอธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะพยาบาลทหารที่อธิบายถึงการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น อุทิศตนเพื่อส่วนรวม เสียสละทุ่มเทกับการปฏิบัติงานให้หน่วยงานทั้งในและนอกเวลาราชการ ปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้อย่างเคร่งครัด ต้องดำรงตนให้อยู่ในระเบียบวินัยทหาร มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงานและสถาบันสูงสุดของ

ตาราง แสดงค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสมของความแปรปรวนที่สามารถอธิบายตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม (n=182)

ตัวประกอบที่	จำนวนสมรรถนะ	ค่าไอเกน	factor loading	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน	ชื่อตัวประกอบ
1	11	7.150	.724-.421	9.66	9.662	ด้านคุณลักษณะพยาบาลทหาร
2	11	6.549	.725-.407	8.85	18.512	ด้านการบริหารจัดการ
3	8	6.396	.793-.420	8.64	27.156	ด้านการปฏิบัติการพยาบาล
4	7	6.206	.827-.753	8.38	35.542	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
5	8	4.667	.665-.553	6.31	41.849	ด้านการควบคุมตนเองและเข้าใจผู้อื่น
6	5	4.302	.739-.553	5.81	47.663	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
7	5	3.052	.753-.429	4.12	51.787	ด้านการบริหารงานคุณภาพ
8	4	2.624	.771-.400	3.54	55.332	ด้านการแก้ปัญหา
9	3	2.578	.760-.561	3.48	58.815	ด้านการวิจัย
10	4	2.389	.681-.445	3.23	62.044	ด้านการประสานงาน

ประเทศ เนื่องจากบุคลากรพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมมีบทบาทเป็นทั้งพยาบาลวิชาชีพและทหารควบคู่กันไป ซึ่งแตกต่างจากพยาบาลทั่วไป คือ ในบทบาทของทหาร ต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับตามแบบธรรมเนียม ทหารต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดและบทบาทด้านการเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับผู้บริหาร ต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในปัจจุบัน ล้วนเข้าสู่กระบวนการรับรองคุณภาพด้วย (Hospital accreditation) จึงมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและการบริการ บุคลากรในโรงพยาบาลทุกระดับจึงควรมีสมรรถนะที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดและเป็นที่กำลังสำคัญต่อการพัฒนาการบริการ โดยมีหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นและเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลระดับปฏิบัติ

งาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้มีศักยภาพและสมรรถนะ (Competency) เพิ่มขึ้น

ตัวประกอบสมรรถนะที่สำคัญรองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบายถึงการกำหนดและวางแผนงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน การปรับปรุงงาน ความมุ่งมั่นทำงาน เนื่องจากลักษณะงานด้านการพยาบาลต้องปฏิบัติต่อคนจำนวนมาก ต้องใช้ความละเอียด รอบคอบ ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ต้องมีการกำหนดและวางแผนงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน การมอบหมายงาน การปรับปรุงงาน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญพาหงส์ (2538) รุ่งทิพา ปัญญานาม (2550) Sutto (2008) ซึ่งพบว่า การจัดระบบงานที่ดีเป็นส่วนประกอบของมาตรฐานการทำงาน และสอดคล้องกับการศึกษา

ของ ประสบชัย เกษมสันต์ (2552) และสำนักปลัด-
กลาโหม (2552) พบว่า การจัดระบบงาน และ
การอำนวยความสะดวกที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การได้
จากการศึกษาของ ศุภรา อภินุญานนท์ (2549) พบว่า
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในอนาคต
ด้านการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบด้วย การ
ปรับปรุงวิธีการและกระบวนการทำงานให้เหมาะสม
กับหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถกำหนด
เป้าหมาย วางแผน และควบคุมงาน ให้สอดคล้อง
กับนโยบายของโรงพยาบาลได้

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล
เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะด้านการให้การพยาบาล
ตามมาตรฐานวิชาชีพ ใช้กระบวนการพยาบาลใน
การดูแลผู้ป่วย การประเมินและรายงานความเสี่ยง
หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
ในบทบาทของผู้นำหน่วยงาน ผู้ชำนาญการ ผู้มีทักษะ
การพยาบาล เป็นผู้นิเทศการพยาบาลแก่บุคลากร
จึงต้องมีบทบาทด้านการปฏิบัติการพยาบาล เป็น
ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการให้บริการที่ยุ่งยาก การจัด
ทำมาตรฐานและปรับแนวทางในการปฏิบัติงานในหอ
ผู้ป่วยอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักการพยาบาล, 2549)
เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ
เป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ
บ่งบอกถึงการใช้ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพ
ความเชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาล
ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงออกถึงความเป็นวิชาชีพ
ดังที่ Tappen (1989), AONE (2005) พวงรัตน์
บุญญานุรักษ์ (2546) กล่าวว่า การเป็นผู้เชี่ยวชาญ
งานพยาบาล คือ ต้องมีความรู้ในมาตรฐานการ
พยาบาล มีความรู้พื้นฐานในการวินิจฉัย การวางแผน
การประเมินการพยาบาล และความเชี่ยวชาญใน
งานเฉพาะทางการพยาบาล จะเห็นว่าสมรรถนะด้าน
การปฏิบัติการพยาบาลเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของ
หัวหน้าหอผู้ป่วย

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศ เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่สะท้อน
ถึงความสามารถของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม ในการค้นคว้าความรู้ด้าน
สุขภาพจากการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้อย่าง
รวดเร็ว สามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้ทีมสมาชิก
ทราบทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ใช้เทคโนโลยี
คอมพิวเตอร์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ สอนวิธีการเข้าถึงข้อมูลที่ซับซ้อนจาก
คอมพิวเตอร์ได้ ประมวลผลจากการบันทึกข้อมูลใน
การปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อ
บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และสามารถวิเคราะห์
ผลการปฏิบัติงานจากระบบสารสนเทศเพื่อนำมาใช้
ปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยี
สารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอด
เวลา หลายๆ องค์การมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น
(McKeen & Smith, 2003) แม้แต่องค์การพยาบาล
ก็มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานด้านสุขภาพ การ
รักษาผู้ป่วย และมีแนวโน้มว่าสถานบริการสุขภาพ
ทุกแห่งจะมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิด
ประโยชน์มากขึ้น ซึ่งการจัดระบบสารสนเทศที่ดี
จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
(กาญจนา อาชีวะ, 2549; รุ่งทิพา ปัญญานาม, 2550;
ศิริประภา ฤกษ์ชัย และยุพิน อังสุโรจน์, 2558;
Greenberg-Walt & Robertson, 2001) ดังนั้น
เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย หัวหน้าหอผู้ป่วยใน
ฐานะผู้บริหารระดับต้น จำเป็นต้องมีความรู้ทาง
เทคโนโลยีสารสนเทศ และถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญ

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการควบคุมตนเอง
และเข้าใจผู้อื่น เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบาย
ถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง
ควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ รับฟังความคิดเห็นของ
ผู้อื่น มีแนวคิดเชิงบวก ใช้เหตุผลในการอธิบาย
ข้อเท็จจริง เนื่องจากโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง
กลาโหม มีหน้าที่ให้การรักษายาบาลข้าราชการทหาร
ข้าราชการกลาโหม ลูกจ้าง และครอบครัว ตลอดจน

บุคคลพลเรือนทั่วไป ด้วยการมีผู้รับบริการสุขภาพที่หลากหลาย และความต้องการรับการรักษาที่เพิ่มมากขึ้นย่อมเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้ หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องใช้การควบคุมอารมณ์ของตนเองอย่างมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การแสดงออกนี้อาจเนื่องจากผลจากการได้รับการฝึกอบรม ปลูกฝังให้อยู่ในระเบียบวินัยทหาร ตั้งแต่เป็นนักเรียนพยาบาล จนถึงการได้รับการอบรมนายทหารใหม่ จากประสบการณ์การทำงานที่มาก ทำให้เมื่อดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยทำให้สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ดี ใช้เหตุผลในการอธิบายข้อเท็จจริงต่างๆ การมีแนวคิดบวก และด้วยบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ต้องบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบงานคุณภาพ งานปฏิบัติการพยาบาล งานเกี่ยวกับบริหารบุคลากรในทีมสุขภาพ การนำนโยบายจากผู้บังคับบัญชาสู่การปฏิบัติและติดตามผล อีกทั้งพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมยังต้องเป็นผู้ดำรงตนอยู่ในระเบียบธรรมเนียมนายทหาร เหล่านี้อาจทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยเกิดภาวะเครียดได้ แต่หากมีการจัดการกับอารมณ์ของตนได้ จะทำให้ตนเองและผู้อื่นสามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างราบรื่น ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Goleman (1998) ในการบริหารงาน ได้แก่ 1) ความตระหนักรู้ในตน 2) การจัดการกับอารมณ์ตนเอง 3) การจูงใจตนเองด้วยการมองโลกในแง่ดีที่เป็นบวก และ 4) ความเห็นอกเห็นใจ เป็นความสามารถของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการตระหนักรู้ถึงสิ่งที่คนอื่นรู้สึก โดยแสดงออกถึงความห่วงใย เอาใจเขามาใส่ใจเรา ร่วมรับฟังปัญหา เป็นที่ปรึกษาและปลอบใจผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ Snow (2001) พบว่า การควบคุมอารมณ์ได้ดีนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย เช่นเดียวกับ Greenberg-Walt & Robertson, 2001; รุ่งทิวา ปัญญานาม (2550) ที่พบว่า การควบคุมอารมณ์ตนเองได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน ดังนั้น จึงถือว่าความสามารถใน

การควบคุมตนเองและเข้าใจผู้อื่น เป็นสมรรถนะที่สำคัญของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

ตัวประกอบสมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบายถึงการมีกิริยาสำรวมทั้งกายและวาจา ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความเมตตา มีพฤติกรรมการแสดงออกที่สุภาพ และมีเมตตาช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สังคมคาดหวังในเรื่องคุณธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ที่มีความต้องการแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล หัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องมีความรู้ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมตามวิชาชีพตามความคาดหวังของสังคม คือ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐาน เพื่อให้การพยาบาลเป็นไปอย่างมีคุณภาพ (ลิวลี ศิริไล, 2544; นภา เขยสุวรรณ, 2549; น้ำฝน โดมกลาง, 2550) หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ควรประยุกต์ใช้แนวคิดการเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม มาใช้ควบคู่ไปกับการบริหารงานการพยาบาล เพื่อเสริมสร้างคุณภาพงานบริการ อีกทั้งในบทบาทการเป็นทหาร ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบ วินัย และมีคุณธรรมเสมอ (ประสพชัย เกษมสันต์, 2552) อีกทั้งโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ยังให้การช่วยเหลือหน่วยงานอื่นๆ เมื่อมีการขอรับการสนับสนุน โดยผ่านทางผู้อำนวยการโรงพยาบาล เพื่อปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา อาชีพ (2549) พบว่า สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม จะส่งผลให้คนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการบริหารงานคุณภาพ เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบายถึงการร่วมกำหนดกิจกรรมคุณภาพ เปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางปรับปรุงคุณภาพการบริการ การจัดกิจกรรม

คุณภาพในหน่วยงาน เนื่องจากการกระทำให้เกิดคุณภาพ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ในฐานะผู้บริหารระดับต้น นอกจากมีหน้าที่ให้บริการพยาบาลแล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะของทหาร ต้องมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร (จุฑาดี กลิ่นเฟื่อง, 2543) รวมทั้งลักษณะการทำงานที่มีสายการบังคับบัญชาตามชั้นยศ มีการบริหารงานเป็นลำดับชั้น มีกฎ ระเบียบวินัยทหารที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บริหารระดับสูง และมีความใกล้ชิดกับผู้ที่บังคับบัญชาในระดับปฏิบัติงาน ส่งผลให้เมื่อมีการประกาศนโยบายการพัฒนาคุณภาพ หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงมีบทบาทในการพัฒนางานระดับหน่วยงาน โดยเฉพาะในส่วนของโรงพยาบาล ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาระบบการบริการ เนื่องจากโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล มีรายละเอียดมากและเป็นสิ่งที่พยาบาลที่ปฏิบัติงานต้องเรียนรู้ โดยเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องเป็นผู้รับนโยบายแล้วนำสู่การปฏิบัติ ควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามนโยบายและบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีมาตรฐาน มีการประกันคุณภาพการพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ และดีที่สุด จึงถือได้ว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยมีอิทธิพลต่อระบบบริการพยาบาล (Clark and Shea, 1979 อ้างถึงใน พัฒนีนาคฤทธิ, 2540; Ellis and Hartley, 2000) หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมการบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานเชิงวิชาชีพ การดำเนินงานด้านคุณภาพในภาพรวมของโรงพยาบาลประสบความสำเร็จ

สมรรถนะด้านการแก้ปัญหา เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบายถึงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การประเมินปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้ สามารถตัดสินใจได้ จัดการความขัดแย้งได้ การที่หัวหน้า

หอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านนี้ในอันดับท้ายๆ อาจเนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนใหญ่เป็นนายทหารสัญญาบัตรมีชั้นยศนายทหารทุกนายได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ พร้อมปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถและเต็มใจ ให้เป็นผู้รักหน่วยงานภาคภูมิใจในหน่วยงาน รักหมู่คณะ มีความสามัคคีด้วยสภาพแวดล้อมขององค์การทหาร บุคลิก ทักษะ และประสบการณ์ ดังกล่าวที่คล้ายกัน ทำให้ความขัดแย้งต่างๆ มีน้อย ดังที่ Gilles (1994) กล่าวว่า ถ้าองค์การใดมีความขัดแย้งในระดับพอเหมาะจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การทำให้องค์การมีผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง ถ้ามีความขัดแย้งน้อยเกินไปย่อมทำให้เฉื่อยชา หรือถ้ามีความขัดแย้งมากเกินไปย่อมทำให้องค์การวุ่นวายได้ สมรรถนะด้านการแก้ปัญหาจึงยังมีความสำคัญน้อยในงานวิจัยนี้ แต่ยังมีความจำเป็นสำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เนื่องจากการปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพและบทบาทของทหารอาชีพ ต้องเกี่ยวข้องกับคนในทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับ Mintzberg (1998 อ้างถึงใน สุพานิสุทธกานันท์, 2549) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารด้านการจัดการที่เกี่ยวกับคนในเรื่องการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการวิจัย เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะที่อธิบายเกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษา การทำวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัย มีส่วนร่วมทำวิจัยกับบุคลากรในทีมพยาบาล การที่สมรรถนะด้านการวิจัยมีความสำคัญสำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องจากลักษณะงานพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นลักษณะงานทางวิชาชีพ และนอกจากนี้ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมขนาดตติยภูมิ ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ของแพทย์ พยาบาล นักศึกษาแพทย์ นักศึกษาพยาบาล เป็นแหล่งของข้อมูลด้านการบริหาร การ

บริการ การปฏิบัติการพยาบาล และงานวิชาการ หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องสนับสนุนให้ทีมการพยาบาล ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ด้านงานวิจัย คู่มือทางวิชาการและงานวิจัยต่างๆ หัวหน้าหอผู้ป่วยจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ด้านวิชาการให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา จึงจะสามารถพัฒนานคนและงานได้ สำหรับงานวิจัยนี้พบว่า ตัวประกอบสมรรถนะด้านการวิจัยถูกจัดเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญในอันดับที่ 9 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยมีภาระงานหลายด้าน ด้วยภาระงานที่มากทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่มีเวลาสำหรับการทำงานด้านวิจัยเท่าที่ควร แต่ยังคงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงาน และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน จากทั้งหมด 7 คน ให้ความเห็นว่า สมรรถนะด้านวิชาการและงานวิจัยเป็นสมรรถนะที่จำเป็นของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

ตัวประกอบสมรรถนะด้านการประสานงาน เป็นแหล่งรวมของสมรรถนะด้านการกระตุ้นบุคลากร เข้าร่วมประชุมวิชาการ มีส่วนร่วมจัดประกวดผลงานวิชาการ ติดต่อประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพอื่น และจัดให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยสมรรถนะด้านการประสานงานเป็นทักษะจำเป็นในงานบริหาร งานบริการ งานติดต่อสื่อสาร ไม่สามารถแยกออกจากด้านใดด้านหนึ่งได้ชัดเจน เช่น จากงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ชัชชวลิตสกุล (2548) และ รุ่งทิพา ปัญญานาม (2550) สำหรับงานวิจัยนี้

ที่วิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกลาโหม พบว่า ทักษะการประสานงานมีความสำคัญ และจัดเป็นสมรรถนะด้านการประสานงานได้ เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เป็นบุคลากรที่มียศทางทหาร มีความคุ้นเคยกับการปฏิบัติและธรรมเนียมแบบทหารกันเป็นอย่างดี มีความเป็นทหารที่ดี คือต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา แม้จะได้รับการร้องขอใดๆ ก็จะได้รับความร่วมมือที่ดี รวมถึงประสบการณ์การทำงาน of หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มากขึ้น จึงยิ่งทำให้การติดต่อประสานงานด้านต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวก แต่อาจเนื่องจากไม่ได้มีการฝึกอบรมมาก่อน ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่เห็นความสำคัญของสมรรถนะด้านการประสานงานมากนัก จึงให้ความสำคัญในระดับท้าย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำตัวประกอบสมรรถนะ 10 ตัวประกอบ มาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสรรหาหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อให้ได้หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีคุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงาน

2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองวิทยาการ กรมแพทยทหารบก. (2546). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายทหารใหม่เหล่าแพทย์*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- กาญจนา อาชีพ. (2549). *การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศิริราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จันทร์เพ็ญ พาหงส์. (2538). *ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาดี กลิ่นเฟื่อง. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะงานและบรรยากาศองค์การกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสพชัย เกษมสันต์. (2552). *แนวทางการบริหารงานสำนักปลัดกลาโหม*. *วารสารหลักเมือง*, 9(219), 41-46.
- นภา เชยสุวรรณ. (2549). *คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพการพยาบาล*. *วิทยาสารพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย*, 31(2-3), 211-219.
- น้ำฝน โดมกลาง. (2550). *บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2551-2560)*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พวงรัตน์ บุญญารัตน์. (2546). *ชุมชนปัญญาทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: พระราม 4 พรินต์.
- รุ่งทิพา ปัญญานาม. (2550). *การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถนะหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลเอกชนช่วงพุทธศักราช 2550-2554*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ ชัชวลิตกุล. (2548). *การพัฒนาแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะบริหารงานคุณภาพทั่วทั้งองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริประภา ฤาชัย และยุพิน อังสุโรจน์. (2558). *สมรรถนะของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลเอกชนที่ผ่านการรับรองคุณภาพ โรงพยาบาลมาตรฐานระดับสากล*. *วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 27(3), 130-145.
- ลีลล ศิริโล. (2544). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ. (2550). *เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมวิชาการสมาคมศิษย์เก่าพยาบาลศิริราชฯ ครั้งที่ 17 เรื่องพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงกับการพยาบาล วันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ 2550: เรื่องการบริหารการพยาบาลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2549). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาธารณสุข, กระทรวง, กองการพยาบาล. (2540).

คู่มือการจัดการบริการพยาบาลจากหลักการสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาธารณสุข, กระทรวง. (2552). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/portals/o/news/plan/p10/plan10/book> [2552, พฤศจิกายน 1]

ศุภรา อภิญานนท์. (2549). *คุณลักษณะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่พึงประสงค์ในปี 2559*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาธารณสุข, กระทรวง, สำนักงานการพยาบาล. (2549). *หน้าที่ความรับผิดชอบหลักและสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ*. นนทบุรี: เอกสารหน้าที่ความรับผิดชอบหลักและสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

ภาษาอังกฤษ

AONE. (2005). *Nurse executive competencies*. [Online]: Available from: <http://www.aone.org/aone/pdf/February%20Nurse%20Leader-final%20draftfor%20web.pdf>. [2009, September 6]

Ellis, J.R., & Hartley, C.L. (2000). *Managing and coordinating nursing care*. Philadelphia: J.B. Lippincott.

Gillies, D.N. (1994). *Nursing management: System approach*, (3rd ed.). Philadelphia:

W.B. Saunders.

Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Book.

Greenberg-Walt, C.L., & Robertson, A.G. (2001). *The evolving role of executive leadership*. San Francisco: Jossey.

Lindeman, R.H. et al. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Illinois: Scott, Foresman.

McKeen, J., & Smith, H. (2003). *Making IT happen: Critical issues in it management England*. John Wiley & Sons.

Snow, J. (2001). Looking beyond nursing for clues to effective leadership. *JONA*, 31(9), 440-443.

Sutto, B. (2008). Executive competencies of nurse in the veterans health administration. *Military Medicine*, 173(1), 47-53.

Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (1983). *Using multivariate statistics*, (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Tappen, R.M. (1989). *Nursing leadership and management: Concepts and practice*. Attention: F.A. Davis.

Young, M., & Dulewicz, V. (2005). *A model of command, leadership and management competency in British Royal Navy*. [Online]: Available from: <http://www.emeraldinsight.com>. [2009, March 14]

Head Nurse's Competency, Hospitals under the Jurisdiction of Ministry of Defense

Thidaporn Phonchat* and Yupin Aungsuroch**

Abstract

Purpose: To explore the dimensions of head nurse's competency in hospitals under the Jurisdiction of the Ministry of Defense.

Design: Descriptive research.

Methods: The sample of this study was its population consisting of 182 head nurses in 40 hospitals under the Jurisdiction of the Ministry of Defense who had at least 1 year experience in head nurse position. The head nurse's competency questionnaire was developed based on literature review. Its content was validated by 5 experts. Its Cronbach's alpha coefficient was .97. Data were analyzed using principal component extraction and orthogonal rotation with varimax method.

Findings: The competencies of head nurse in hospitals under the jurisdiction of the ministry of defense composed of 10 dimensions resulting in 66 items. It accounted for 62.04% of the variance. They were: 1) attribute of military nurse, 2) management, 3) nursing practice, 4) informatics skill, 5) self-control and understanding, 6) ethics, 7) management of nursing quality, 8) problem solving, 9) research, and 10) coordination.

Keywords: Head nurse's competency/Hospitals under the Jurisdiction of the Ministry of Defense